

5.2. Zaludnienie

Ludność gminy wynosi obecnie 9057 osób (dane z czerwca 1999 r.). Struktura wieku przedstawia się następująco:

- Ludność w wieku przedprodukcyjnym - 2527 osób,
- Ludność w wieku produkcyjnym - 5012 osób,
- Ludność w wieku poprodukcyjnym - 1635 osób.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 83 osób w wieku nieprodukcyjnym.

W 1996 r., do gminy przybyło 166 osób, natomiast 138 osób emigrowało, saldo migracji jest dodatnie i wynosi 28 osób. Przyrost naturalny wyniósł 0.

Występuje wyraźna tendencja spadku liczby ludności. W stosunku do 1984 r. nastąpił spadek o około 11%. Stan ludności gminy na przestrzeni lat kształtował się następująco:

tab.3.

1984 r -	10135 osób
1990 r -	9175 osób
1995 r -	9127 osób
1999 r -	9057 osób

Spadek liczby mieszkańców wystąpił w 29 miejscowościach.

Największy wystąpił w Rogowie Wołowskim (57%), i Brzózce (59%). Spadki w granicach od 24-38% wystąpiły w 12 miejscowościach: Budków, Boraszyce Małe, Dąbie, Gryżyce, Grzeszyn, Jakubikowice, Konary, Morzyna, Słup, Smogorzów Wielki, Staszowice, Turzany. Spadki w granicach 10-22% wystąpiły 15 miejscowościach w tym: Baszyn, Małowice, Orzeszków, Piskorzyna.

Wzrost liczby ludności wystąpił tylko w 4 miejscowościach w tym w Wińsku (15%) i Głębowicach (47%).

W czterech miejscowościach liczba ludności utrzymuje się na stałym poziomie i są to: Krzelów, Przyborów, Aleksandrowice i Domanice.

5.3. Zatrudnienie

W 1996 r. w gospodarstwach domowych związanych z rolnictwem zamieszkiwało ogółem 6331 osób czyli około 70 % ludności gminy. Wskaźnik zatrudnionych w rolnictwie wynosi 23 osoby na 100 ha.

Liczba osób zatrudnionych w rolnictwie:

- w indywidualnych gospodarstwach rolnych - 2600 osób,
- w tym pełnozatrudnieni - 1573.

Liczba osób zatrudnionych poza rolnictwem:

- w zakładach powyżej 5 osób, i w usługach publicznych - 663 osoby,
w tym:
 - działalność produkcyjna - 105,

- usługi publiczne - 186,
- handel i naprawy -118.

W 1997 r. zwiększyła się liczba osób zatrudnionych poza rolnictwem do 737 osób.

6. FUNKCJE GMINY

Obecnie dominuje funkcja rolnicza. Przewiduje się przekształcenie rolnictwa, oraz rozwój innej działalności - produkcyjnej i usługowej.

6.1. Rolnictwo, leśnictwo

Gmina może być zapleczem żywieniowym dla aglomeracji wrocławskiej i LGOM. Zakłada się restrukturyzację i przebudowę rolnictwa i leśnictwa poprzez m.in.:

1. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarstw specjalistycznych w tym gospodarstw ekologicznych.
2. Zakończenie procesu zagospodarowania gruntów i obiektów popegerowskich, racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie zakładów przetwórstwa rolniczego.
3. Promowanie innych niż tradycyjna produkcja rolnicza działalności: rolnictwo ekologiczne, agroturystyka, przetwórstwo rolne, usługi na rzecz ludności rolniczej.
4. Realizację programu zwiększania lesistości do około 30% powierzchni województwa i przebudowę struktury lasów w kierunku zwiększania udziału lasów liściastych.
5. Poprawę czystości wód - doprowadzenie wód rzeki zlewni Jezierzycy do I klasy czystości, rzeki Odry do II klasy czystości.

6.2. Przemysł rzemiosło produkcyjne

Przewiduje się zachowanie istniejących terenów dla funkcji przemysłowej. Nowe tereny dla tego rodzaju działalności wyznacza się w oparciu o główne trasy komunikacyjne w Wińsku i Małowicach. Nie stawia się ograniczeń dla lokalizacji drobnych zakładów produkcyjnych w innych miejscowościach, pod warunkiem opracowania planów miejscowych. Przewiduje się wykorzystanie lokalnych zasobów surowcowych do rozwoju małych i średnich firm w kierunkach:

- przetwórstwo rolne,
- produkcja materiałów budowlanych, szczególnie na potrzeby lokalnego rynku.

Wprowadza się zakaz lokalizacji zakładów należących do szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Wykaz tych zakładów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Dz.U. nr 93 z 1998 poz.589) jest załącznikiem nr 1.

Prowadzący działalność gospodarczą i przemysłową powinni dążyć do stosowania zamkniętego obiegu wody.

6.3. Turystyka

Obecnie na terenie gminy jest tylko jeden obiekt dla potrzeb turystyki (w Iwnie).

Turystyka ma szansę rozwoju ze względu na walory środowiska przyrodniczego i kulturowego. Gmina może zaspokajać potrzebę wypoczynku świątecznego dla mieszkańców aglomeracji wrocławskiej i LGOM. Przewiduje się rozwój: agroturystyki, domów rekreacyjnych i turystyki kwalifikowanej w tym wędrowniczej. Tereny, gdzie może następować rozwój funkcji turystycznej to przede wszystkim miejscowości położone w pasie nadodrzańskim. Możliwe jest też wykorzystanie zabytkowych zespołów podworskich, szczególnie pałacowo - parkowych na wysokiej klasy obiekty hotelowe.

Nie stawia się żadnych ograniczeń w lokalizacji obiektów turystycznych i rekreacyjnych na terenie innych miejscowości, pod warunkiem opracowania planów miejscowych.

Na terenie gminy występują nieliczne tzw. „drugie domy”. Tendencja ta prawdopodobnie wzrośnie. Wskazano jest wykorzystywanie na cele tego rodzaju mieszkalnictwa istniejących obiektów, szczególnie w miejscowościach gdzie występuje spadek liczby ludności.

Dla wykorzystania turystycznego obszaru gminy konieczne jest poprawa zagospodarowania istniejących szlaków turystycznych oraz wyznaczenie i zagospodarowanie nowych. Istniejące szlaki turystyki pieszej to: czarny Wołów - Wińsko - Wołów, czerwony WR-283-c, niebieski WR-282-n, zielony WR-281-z.

Zaprojektowano system ścieżek rowerowych na całym obszarze gminy. Udostępniają one najciekawsze pod względem przyrodniczym i kulturowym tereny. Szlaki doprowadzają do miejscowości poza obszarami gminy wiążąc gminę z innymi atrakcyjnymi terenami.

6.4. Mieszkalnictwo

Może się rozwijać na obszarze całej gminy ze względu na walory przestrzeni, i przewidywaną poprawę dostępności komunikacyjnej. Wzrost znaczenia tej funkcji nastąpi też w związku z przekształceniami rolnictwa; znaczna część ludności wiejskiej musi znaleźć zatrudnienie poza granicami swojego miejsca zamieszkania. Prawdopodobnie wzrosną wyjazdy do pracy poza teren gminy.

Tereny zabudowy mieszkaniowej dla potrzeb wspólnoty (komunalna, socjalna) zostaną wyznaczone w Wińsku.

7. ŚRODOWISKO KULTUROWE - WALORY I OCHRONA

Dla potrzeb „Studium” opracowano „Studium środowiska kulturowego gminy Wińsko”, gdzie w sposób szczegółowy przeanalizowano walory środowiska i zaproponowano jego ochronę. Opracowanie to uznaje się za część „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wińsko” a jego ustalenia będą wiążące dla organów gminy. Gmina należy do obszarów bardzo bogatych w wartości kulturowe.

Wińsko

Układ urbanistyczny Wińska jest wpisany do rejestru zabytków. Ponadto na jego obszarze znajduje się 80 obiektów w ewidencji konserwatorskiej w tym 4 wpisane do rejestru zabytków architektury i budownictwa.

W obrębie miejscowości znajduje się 64 stanowisk archeologicznych w tym 2 wpisane do

rejestrze zabytków.

Gmina

Na jej obszarze znajduje się 348 obiektów w ewidencji konserwatorskiej z czego 24 są w rejestrze zabytków.

Na terenie gminy znajdują się 1094 stanowiska archeologiczne, z czego 60 jest wpisane do rejestru a 157 nie ma ustalonej lokalizacji.

W Chwałkowicach, Konarach, Rajczynie, Słupie, Staszowicach, Węgrzycach i Wyszęcicach położone są stanowiska takie jak: grodziska i kurhany wyeksponowane w terenie.

W wyniku opracowania zaproponowano 26 obiektów do umieszczenia w rejestrze zabytków i wyznaczono szereg obszarów wskazanych do objęcia ochroną konserwatorską.

7.1. Strefy ochrony konserwatorskiej

Wyznaczono siedem rodzajów stref ochrony konserwatorskiej. Strefy A i B ochrony konserwatorskiej, strefę K ochrony krajobrazu, strefę E ochrony ekspozycji oraz strefy W i OW ochrony zabytków archeologicznych a także strefy ochrony zabytkowych układów zieleni kształtowanej.

Wyznaczono 18 stref, A „ - ścisłej ochrony konserwatorskiej w 15 miejscowościach, strefy B ochrony konserwatorskiej w 8 miejscowościach, strefy „K” w 14 miejscowościach. Ochronę ekspozycji przewiduje się w 7 miejscowościach.

Strefa obserwacji archeologicznej „OW” występuje w 23 wsiach., a dla 7 stanowisk archeologicznych wyeksponowanych w terenie ustala się strefę „W” ścisłej ochrony konserwatorskiej.

7.1.1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszar, na którym elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie nieznacznie zniekształconym. Jest to obszar uznany za szczególnie ważny jako materialne świadectwo historyczne. W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną współcześnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową.

Strefa ta wymagająca opracowania planistycznego, wyznaczona została w następujących miejscowościach:

1. Białawy Małe - dla wpisanego do rejestru zabytków pałacu i parku w zespole pałacowym.
2. Białków - dla wpisanego do rejestru zabytków założenia pałacowego z parkiem i obserwatorium astronomicznym.
3. Boraszyce Małe - dla wpisanego do rejestru zabytków zamkniętego cmentarza.
4. Brzózka - dla wpisanego do rejestru zabytków zespołu pałacowego z pałacem, parkiem i folwarkiem.
5. Głębowice - dla wpisanych do rejestru zabytków kościoła parafialnego z klasztorem

- folwarkiem, i zespołu pałacowego z pałacem zabudowaniami towarzyszącymi i parkiem.
6. Krzelów - gdzie wyznaczono dwie rozłączne strefy: pierwszą dla wpisanego do rejestru zabytków zespołu pałacowego z pałacem (obecnie szkoła podstawowa) i parkiem, drugą dla otoczenia kościoła parafialnego.
 7. Moczydnica Klasztorna - gdzie wyznaczono dwie rozłączne strefy: pierwszą dla wpisanego do rejestru zabytków założenia pałacowo-parkowego z pałacem, parkiem i folwarkiem i drugą dla kościoła parafialnego z otoczeniem.
 8. Morzyna - dla wpisanego do rejestru zabytków parku oraz reliktyw folwarku będącego pozostałościami założenia pałacowego.
 9. Piskorzyna - dla wpisanego do rejestru zabytków założenia pałacowo-parkowego z pałacem, parkiem i folwarkiem we wschodniej części wsi.
 10. Przyborów - dla pałacu, parku i folwarku z najbliższym otoczeniem.
 11. Rogów Wołowski - dla wpisanego do rejestru zabytków dworu, parku i folwarku.
 12. Słup - dla wpisanego do rejestru zabytków zespołu pałacowego z pałacem, parkiem i folwarkiem.
 13. Smogorzów Wielki - dla wpisanego do rejestru zabytków kościoła parafialnego p.w. Św. Michała Archanioła z nieczynnym cmentarzem przykościelnym.
 14. Wińsko - gdzie wyznaczono dwie rozłączne strefy ochrony konserwatorskiej: jedną dla wpisanego do rejestru zabytków ośrodka historycznego miasta (nr rej. zab. 446 z dn. 08.12.1958), drugą dla wpisanego do rejestru zabytków terenu cmentarza żydowskiego.
 15. Wyszęćice - dla wpisanego do rejestru zabytków kościoła filialnego p.w. Św. Michała Archanioła wraz z otoczeniem.

Działania konserwatorskie w strefie „A” zmierzają do:

1. Zachowania historycznego układu przestrzennego, tj. rozplanowania dróg, linii zabudowy i kompozycji zieleni.
2. Konserwacji zachowanych głównych elementów układu przestrzennego, szczególnie: nawierzchni, cieków i zbiorników wodnych; zaleca się poddanie szczególnym wymogom estetycznym takich elementów krajobrazowych jak mostki i balustrady przy ciekach wodnych.
3. Zachowania sposobu użytkowania gruntów.
4. Zachowania historycznych wnętrz urbanistycznych.
5. Dążenia do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenie historyczne i odtworzenia elementów zniszczonych, w oparciu o szczegółowe warunki określone każdorazowo przez Wojewódzki Oddział Służby ochrony Zabytków.
6. Wszelkie zmiany lub korekty przebiegu dróg i ich nawierzchni wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
7. Wymagane jest dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych,

proporcji powierzchni muru i otworów oraz nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej.

8. Wymagane jest sukcesywne usuwanie lub przebudowa obiektów dysharmonizujących.
9. Wskazane jest dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych obiektów, nawiązanie w miarę możliwości do programu historycznego oraz eliminację funkcji uciążliwych.
10. Wymaga się, aby nową zabudowę poddać szczególnym rygorom odnośnie do gabarytów i sposobu kształtowania bryły –dopuszczalne są co najwyżej dwie kondygnacje z dachami o stromych połaciach, krytych dachówką ceramiczną, ewentualnie z użytkowym poddaszem skrytym w dachu, o ile szczegółowe wytyczne nie będą stanowiły inaczej, wskazane jest nawiązanie wysokością budynków do budynków sąsiadujących i wpisanie się w sylwetę miejscowości.
11. Niedopuszczalne jest stosowanie dachów o połaciach mijających się na wysokości kalenicy oraz dachów o asymetrycznym nachyleniu połaci.

W strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej:

1. Wszelka działalność budowlana wymaga pisemnego zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
2. Wprowadza się wymóg konsultowania i uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich zmian i podziałów nieruchomości oraz przebudowy, rozbudowy i remontów wszystkich obiektów będących w strefie, a także uzgadniania wszelkich zamierzeń inwestycyjnych na tym obszarze.
3. Inwestor winien liczyć się z koniecznością zlecenia dodatkowych badań lub opracowań studialnych archeologicznych, architektonicznych, stratygraficznych lub innych.
4. Ochronie podlegają wszelkie obiekty podziemne i pojedyncze znaleziska oraz odkryte podczas remontów detale architektoniczne.
5. Ustala się wymóg uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na podjęcie wszelkich prac ziemnych, które uwarunkowane są przeprowadzeniem badań archeologicznych wyprzedzających lub towarzyszących.
6. W wypadku podejmowania inwestycji budowlanych inwestor winien liczyć się z koniecznością zapewnienia nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi lub badań ratowniczych. Koszt nadzoru i ratowniczych badań archeologicznych lub architektonicznych pokrywa inwestor.

Dla wpisanego do rejestru zabytków centrum Wińska wymagane jest opracowanie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego z elementami rewaloryzacji struktury staromiejskiej.

7.1.2. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszary, w których elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Wyznaczona została w następujących miejscowościach:

1. Baszyn - dla kościoła i dawnego cmentarza.
2. Boraszyce Wielkie - dla folwarku.
3. Chwałkowice - dla pałacu, parku i folwarku.
4. Gryżyce - dla zespołu pałacowego wraz z parkiem i folwarkiem.
5. Krzelów - dla folwarku przy pałacu (obecnie szkoła podstawowa).
6. Małowice - dla założenia pałacowego wraz z sąsiadującym od północy kościołem oraz terenem dawnego cmentarza ewangelickiego.
7. Wińsko - dla przedmieścia wołowskiego i dla przedmieścia dworcowego.
8. Wyszędice - dla wsi, wraz z zespołem pałacowym i folwarkiem.

Działalność konserwatorska w strefie „B” zmierza do:

1. Zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim układu dróg, linii zabudowy, podziału działek i sposobu zagospodarowania działek siedliskowych.
2. Wymagane jest uzyskanie uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków zmian rodzaju nawierzchni dróg oraz korekt lub zmian w ich przebiegu.
3. Restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości obiektów.
4. Dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i ukształtowania brył budynków, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej.
5. W strefie tej należy prowadzić działalność inwestycyjną, uwzględniając istniejące już związki przestrzenne i planistyczne.

Na obszarze strefy „B” ochrony konserwatorskiej wprowadza się wymóg konsultowania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich działań inwestycyjnych w zakresie: przebudowy, rozbudowy i remontów a także zmiany funkcji obiektów figurujących w wykazie zabytków architektury i budownictwa; zmian historycznie ukształtowanych wnętrz ruralistycznych; prowadzenia wszelkich prac ziemnych bez uprzedniego powiadomienia Służby Ochrony Zabytków oraz budowy nowych obiektów kubaturowych. Wymaga się, aby nowa zabudowa gabarytami i sposobem kształtowania bryły oraz doбором materiału odwoływała się do miejscowej tradycji; dopuszczalne są co najwyżej dwie kondygnacje z dachami o stromych połaciach, krytych dachówką ceramiczną, ewentualnie z użytkowym poddaszem skrytym w dachu. Wysokość nowych budynków nie powinna przekraczać wysokości budynków sąsiadujących; w przypadku remontu okien i drzwi, wskazane jest zachowanie wielkości okien, tradycyjnych podziałów skrzydeł okiennych oraz utrzymanie istniejących dekoracji powiązanych z tymi otworami (obramienia, nadokienniki, parapety, podokienniki). Niedopuszczalne jest stosowanie dachów o mijających się połaciach na wysokości kalenicy oraz dachów o asymetrycznym nachyleniu połaci.

7.1.3. Strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego

1. Białawy Małe - przysiółek Węglewo - dla parku przy pozostałościach folwarku.